

Uchovávání provozních údajů pro účely vyúčtování poskytnutých služeb elektronických komunikací

Václav Stupka

Soud	Nejvyšší soud ČR
Sp. zn.	21 Cdo 2058/2012
Datum	27. srpna 2013
Dostupnost	www.nsoud.cz

Problematika uchovávání provozních údajů provozovatelů služeb elektronických komunikací je dlouhodobě velkým tématem, a to zejména v souvislosti s nálezem Ústavního soudu č. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011, který posuzoval zejména ustanovení § 97 odst. 3. a 4. zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích (dále jen "ZEK") o rozsahu a způsobu uchovávání a předávání provozních a lokalizačních údajů z hlediska ústavní konformity¹.

K uchovávání provozních údajů však nedochází jen na základě ustanovení § 97 ZEK. Provozní údaje, tedy jakékoliv údaje zpracovávané pro potřeby přenosu zprávy sítě elektronických komunikací nebo pro její účtování, jsou provozovateli veřejně dostupných služeb elektronických komunikací uchovávány také v souladu s § 90 odst. 3 ZEK jako důkazní prostředek pro případ sporu týkajícího se vyúčtování ceny nebo poskytnutí služby elektronických komunikací. Rozsahem takto uchovávaných provozních údajů se zabýval ve svém rozhodnutí ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2058/2012 také Nejvyšší soud.

Skutkový stav

Sporná situace nastala, když DK obdržel vyúčtování poskytnutých telekomunikačních služeb od společnosti TM, ve kterém TM účtovala za období 6. 4. až 5. 5. 2008 částku 45.597,50 Kč za poskytnutí telefonních a datových služeb k mobilnímu telefonnímu číslu DK. DK byl přesvědčen, že svůj mobilní telefon používal běžným způsobem stejně jako ve všech předchozích obdobích, kdy jeho běžná platba činila cca 1000,- Kč za měsíc. K využívání datových služeb, které způsobilo skokové navýšení částky ve vyúčtování, navíc docházelo v době mezi 7. a 8. hodinou ranní, kdy svůj mobilní telefon dle svého tvrzení nevyužíval. Rozhodl se tedy uplatnit reklamaci, kterou společnost TM zamítla.

DK proto dne 2. 6. 2008 podal námitku proti vyřízení reklamace na Český telekomunikační úřad (dále jen „ČTÚ“), jehož odbor pro východočeskou oblast vydal dne 26. 9. 2008 rozhodnutí č. j. 50717/2008-VII, ve kterém námitce vyhověl a sporné vyúčtování upravil na částku 1330,10 Kč. Svě rozhodnutí ČTÚ odůvodnil

skutečností, že TM neunesla své důkazní břemeno, neboť nepředložila seznam URL adres², na které se DK v rámci svých datových spojení připojoval.

Podle názoru TM však URL adresy nejsou pro určení výše vyúčtování relevantní, a proto je měl podle § 90 odst. 2 ZEK v tehdejší znění³ povinnost zlikvidovat. Za dostatečný důkaz, prokazující oprávněnost výše vyúčtování pak TM považuje podrobný výpis, ze kterého je patrná doba přenosu a naměřený objem přenesených dat. Proti předmětnému rozhodnutí ČTÚ proto podala TM rozklad, který ale předseda Rady ČTÚ ve svém rozhodnutí ze dne 9. 6. 2009, č. j. 94063/2008-603 zamítl a dřívější rozhodnutí potvrdil, přičemž stěžejním argumentem bylo opět nedostatečné prokázání objemu přenesených dat kvůli neschopnosti TM dodat výčet navštívených URL.

Rozsudek Okresního soudu v Jičíně č. j. 10 C 67/2009 – 57

TM s rozhodnutím ČTÚ ani s rozkladem nesouhlasila a proto přistoupila k podání žaloby na vydání rozsudku, kterým by soud zamítl námitku DK proti vyřízení reklamace na vyúčtování ceny a nahradil dřívější rozhodnutí předsedy ČTÚ. Žaloba podaná na místně příslušný Okresní soud v Jičíně byla založena na argumentu TM, že URL adresy volané ze zařízení DK nejsou relevantním údajem pro vyúčtování poskytnutých služeb, a že tedy byla TM v souladu s platnou právní úpravou povinna tyto údaje smazat. Splnění zákonné povinnosti zakotvené v tehdejší znění § 90 odst. 2 ZEK by nemělo být k její tíži, a proto nelze z nedodání URL adres dovozovat, že TM neunesla důkazní břemeno. Za jednoznačný důkaz o objemu přenesených dat ve vyúčtování TM považovala podrobný výpis historie odebraných služeb v rozhodném období, který vygeneroval automatizovaný systém sledování přenosu dat – vyúčtování totiž dle názoru žalobkyně souvisí toliko s objemem přenesených dat, nikoliv s jejich obsahem.

DK vyjádřil nesouhlas s podanou žalobou a uvedl, že podle něj je rozhodnutí ČTÚ správné, neboť v rozhodné době datové služby na svém telefonu nevyužíval a data tak mohla být stažena kvůli závadě na přístroji, nebo na základě zneužití poskytovaných služeb třetí osobou. DK nevyvracel, že mohlo dojít ke stažení daného objemu dat, konstatoval však, že k němu mohlo dojít například kvůli zneužití nedostatečně zabezpečené sítě. K prokázání tohoto tvrzení navrhl provést znalecký posudek.

ČTÚ pouze stručně vyjádřil nesouhlas s žalobou a odkázal na svá předchozí rozhodnutí.

¹ Viz Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl.ÚS 24/10, uveřejněné pod č. 94/2011 Sbírky zákonů, dostupné na www.usoud.cz.

K tématu též viz Viz MYŠKA, Matěj. Právní aspekty uchovávání provozních a lokalizačních údajů [online]. 2013 [cit. 2013-12-16]. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/102870/pravf_r/.

² URL (z angl. Uniform Resource Locator) je řetězec znaků s definovanou strukturou, který slouží k přesné specifikaci umístění zdroje informací na Internetu. URL adresa je tedy v podstatě text s názvem webového serveru, označením domény a lokalizací konkrétních dat na serveru. Více viz např. ROUSE, Margaret. URL (Uniform Resource Locator). TechTarget [online]. 2005 [cit. 2013-11-06]. Dostupné z: <http://searchnetworking.techtarget.com/definition/URL>

³ Tedy ve znění zákonů č. 290/2005 Sb., č. 361/2005 Sb., č. 235/2006 Sb., č. 310/2006 Sb., č. 186/2006 Sb., č. 110/2007 Sb., č. 261/2007 Sb. a č. 304/2007 Sb., tedy podle zákona o elektronických komunikacích ve znění účinném do 30. 6. 2008

Soud konstatoval, že pro posouzení projednávané věci považoval za potřebné zodpovědět následující otázky:

- zda lze správním orgánem požadované URL adresy webových stránek podřadit pod tzv. provozní údaje ve smyslu § 90 odst. 1 ZEK,
- zda byl žalobce v řízení před správním orgánem povinen předložit veškeré provozní údaje včetně konkrétních URL adres navštívených webových stránek,
- zda byl výčet URL adres jako důkaz významný pro zjištění stavu věci a
- zda skutečnost, že TM tyto údaje správnímu orgánu nepředložil mohla jít žalobkyni k tíži v tom směru, že neunesla důkazní břemeno.

Z hlediska první otázky soud posuzoval, zda jsou navštívené URL adresy provozním, nebo lokalizačním údajem. Logickým a jazykovým výkladem § 91 odst. 1 a § 90 odst. 1 ZEK dospěl k závěru, že lokalizační údaje určují zeměpisnou polohu koncového zařízení a provozní údaje slouží k přenosu dat. URL plní funkci adresování dat v internetu, a proto spadají do kategorie provozních údajů.

§ 90 odst. 2 ZEK ve znění k rozhodnému datu, ukládal TM povinnost smazat nebo anonymizovat všechny provozní údaje, jakmile se staly nepotřebnými pro přenos zprávy. § 90 odst. 3 zakotvoval z tohoto pravidla výjimku pro takové provozní údaje, které byly nezbytné pro vyúčtování ceny za službu – tyto údaje mohl poskytovatel služby elektronických komunikací uchovávat a zpracovávat do konce doby, během níž mohlo být vyúčtování právně napadeno. Zpracování těchto údajů tedy bylo v rozhodné době v zákoně konstruováno jako možnost nikoliv povinnost, a tak soud dospěl k závěru, že URL adresy TM předávat nemusela, a to vzhledem k tomu, že neměla povinnost je uchovávat.

Poměrně rozsáhlá pasáž citovaného rozhodnutí byla věnována třetí a čtvrté otázce. Soud konstatoval, že výpis hovorů a připojení jakož i vyúčtování služeb je toliko dokladem o tom, co poskytovatel služby elektronických komunikací naměřil a zaznamenal svými přístroji, a že tyto údaje jsou závislé na správném fungování měřících přístrojů. URL je naproti tomu dle vyjádření soudu přinejmenším důkazním prostředkem, který může poskytnout alespoň základní informaci o tom, zda vůbec a jakým způsobem byla datová služba užita⁴. Dle soudu jsou tedy URL adresy dotazované prostřednictvím poskytované služby relevantní pro vyúčtování ceny poskytnutých služeb, respektive pro dokazování oprávněnosti výše takového vyúčtování.

⁴ Z URL adresy lze často vyčíst mnoho relevantních informací – například informaci o protokolu jehož prostřednictvím byla komunikace realizována a z toho povahu služby informační společnosti, která byla využita. Dále lze zjistit adresu serveru se kterým byla komunikace realizována a často lze z URL adresy vyčíst i konkrétní obsah datové komunikace. Nefunguje tedy pouze jako například telefonní číslo, nebo poštovní adresa, nýbrž v sobě často zahrnuje i samotný obsah datové zprávy. Více Viz např. SHIFLETT, Chris. *HTTP developer's handbook*. Indianapolis, Ind.: Sams, c2003, xvii, 282 p. ISBN 06-723-2454-7.

Z výše uvedených důvodů tedy TM nebyla povinna URL adresy uchovávat, ale byla k tomu oprávněna. Jelikož tohoto oprávnění nevyužila a potřebné údaje neuchovala, uzavřel soud své rozhodnutí konstatováním, že jejich neododání může jít k její tíži.

Soud tedy potvrdil, že se TM vlastním přičiněním dostala do důkazní nouze, nevyhověl žalobě a potvrdil tak rozhodnutí správního orgánu.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 Co 3/2010-84

Společnost TM s rozhodnutím Okresního soudu v Jičíně nesouhlasila, a proto proti němu podala odvolání, a to z důvodu, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

V odvolání TM rekapitulovala svoje námitky z dřívějších řízení, tedy že URL adresy nejsou relevantní údaj pro vyúčtování objemu přenesených dat, že proto byla povinna tyto provozní údaje smazat a že jí nemůže jít takové jednání v souladu se zákonem k tíži. Poměrně rozsáhlá část odvolání se věnovala otázce důvěrnosti komunikací. Podle názoru TM by představovalo plošné uchovávání všech URL z datových komunikací neúměrný zásah do práva na soukromí účastníků a narušení důvěrnosti komunikací. Jelikož totiž obsah URL nesouvisí s objemem přenesených dat a na druhou stranu obsahuje informace o obsahu realizované komunikace, je uchovávání takových údajů neúčelné, nevede ke zvýšení právní jistoty uživatelů a naopak zasahuje do jejich soukromí. V odvolání bylo také poukázáno na skutečnost, že DK nezpochybňuje objem datové komunikace, ale namítá, že k přenosu dat mohlo dojít kvůli závadě na přístroji nebo zneužití služby ze strany třetí osoby. Nespecifikoval však o jaké zneužití má jít.

Odvolací soud deklaroval, že se ztotožňuje s rozhodnutím Okresního soudu v Jičíně a v rozhodnutí odkázal na znění dřívějšího rozsudku. Zdůraznil také, že URL adresy považuje za relevantní důkazní prostředek pro prokázání objemu přenesených dat a že tedy TM mohla a v daném případě měla uchovat, aby se vyvarovala stavu důkazní nouze.

V další části rozhodnutí se soud věnoval otázce souladu uchovávání URL adres se zaručeným právem na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého života a před neoprávněným shromažďováním údajů o osobě účastníka. Jelikož jsou dle názoru soudu URL adresy údajem relevantním pro posouzení výše vyúčtované částky, vztahuje se na ně ust. § 90 odst. 3 ZEK ve znění k rozhodnému datu, který představuje výjimku a umožňuje poskytovateli komunikační služby tyto informace uchovávat. URL adresy nadto neobsahují dle vyjádření soudu informace o obsahu realizované komunikace⁵ a proto nedochází k zásahu do práva na ochranu soukromí účastníků.

Vzhledem k výše uvedeným závěrům Krajský soud žalobkyni nevyhověl a potvrdil dřívější rozhodnutí Okresního soudu.

⁵ Jak bylo zmíněno výše, URL nemusí ale může obsahovat informace o obsahu datové komunikace.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č. j. 21 Cdo 2058/2012

Proti rozsudku odvolacího soudu podala společnost TM odvolání, neboť nesouhlasila se závěrem o neprokázání poskytnutí vyúčtovaných služeb účastníkovi, a opět argumentovala tím, že dostatečným a jediným možným důkazem je podrobný výpis hovorů a připojení obsahující údaje o době komunikace a objemu přenesených dat.

Dovolací soud konstatoval přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), neboť bylo pro rozhodnutí v projednávané věci mimo jiné významné vyřešení právní otázky, co je obsahem povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti osoby poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací ve sporu mezi ní a účastníkem o úhradu ceny za poskytnutou službu. A to proto, že tato právní otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena a má pro napadený rozsudek odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam.

Nejvyšší soud dovodil z ustanovení § 64 odst. 1 ZEK, že poskytovatel služby elektronických komunikací má ve sporu s účastníkem o úhradu ceny za poskytnutou službu břemeno tvrzení, že službu poskytl v rozsahu a kvalitě odpovídající ceně, a důkazní břemeno, pokud jde o prokázání takového tvrzení. Dále konstatoval, že z takového vymezení břemene vyplývá, že poskytovateli nestačí ve sporu s účastníkem prokázat naměřený objem přenesených dat, ale také co bylo obsahem datové komunikace, aby bylo možné prokázat zda byla služba poskytnuta řádně⁶.

K prokázání obsahu datové komunikace pak mohly podle názoru dovolacího soudu být využity nejen URL adresy ale také jiné důkazní prostředky. K zákonnosti důkazu v případě URL adres se pak dovolací soud vyjádřil pouze stručně tak, že dřívější rozhodnutí byla správná, a že tedy k uchování URL adres byla společnost TM oprávněna aniž by tím porušovala ustanovení čl. 10 Listiny základních práv a svobod.

Závěrem

Z výše textů uvedených rozhodnutí soudů lze dovodit následující závěry:

- jestliže je výše ceny vyúčtované za poskytnutí služby elektronických komunikací závislá na objemu přenesených dat, není pro účely vyúčtování dostatečným důkazem podrobný výpis připojení obsahující časový údaj o době uskutečnění komunikace a o objemu dat které byly přeneseny,
- pro účely posouzení takového vyúčtování ceny za poskytnutou službu jsou podstatné nejen údaje o objemu přenesených dat, ale také o jejich obsahu, které by tedy měl v souladu s úpravou ZEK provozovatel uchovávat,

- URL adresy mohou být považovány za provozní údaje nezbytné pro vyúčtování ceny za poskytnutou službu,
- uchování URL adres k realizovaným spojením ze strany poskytovatele služby elektronických komunikací za účelem vyúčtování poskytnutých služeb není zásahem do zaručených práv účastníků.

Prevod domény .eu všeobecným soudem

Martin Husovec

Soud	Okresný soud Banská Bystrica
Sp. zn.	16 CbPv 1/2010
Datum	21.5.2012
Dostupnost	blog.eisionline.org; rozhodnutia.sk

Prednedávnom sa Okresný súd Banská Bystrica zaoberal civilnou žalobou o prevod (a podporne o zrušenie) domény „autobazar.eu“. Žalobca teda namiesto riešenia sporu prostredníctvom alternatívneho riešenia sporov podľa Nariadenia č. 874/2004 inicioval priamo súdne konanie. Podanou žalobou sa domáhal určenia povinnosti zdržať sa používania doménového mena www.autobazar.eu formuláciou petitu v nasledovnom znení:

- I. Žalovaný 1/ je povinný z d r ť sa užívania domény www.autobazar.eu, a uhradiť žalobcovi trovy konania pozostávajúce zo zaplatených súdnych poplatkov a trov právneho zastúpenia, do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.
- ii. II. Žalovaná 2/ Obchodná spoločnosť WEBY GROUP, s.r.o., so sídlom Obrancov mieru 1850/60, Zvolen, IČO: 36 046 884 je povinná vykonať prevod domény druhého stupňa „autobazar“ pod internetovou doménou najvyššieho stupňa “.eu“ v prospech obchodnej spoločnosti AUTOBAZAR. EU s.r.o., so sídlom Mnešická 1672, Nové Mesto Nad Váhom a vyznačiť zmenu v príslušnom registri internetových domén takým spôsobom, aby žalobca bol zapísaný ako držiteľ domény „autobazar.eu“ namiesto prvého žalovaného, a umožniť tak žalobcovi nakladať s touto doménou odo dňa usku-točnenia tejto zmeny.
- iii. III. Žalobca je povinný uhradiť žalovanému v 1. rade náklady spojené s registráciou domény v podobe registračného poplatku obvyklého pre registrácie domény najvyššej úrovne .eu podľa cenníka žalovaného v 2. rade platného v čase registrácie doménového mena, t. j. vo výške 9, 80 Eur. bez DPH.
- iv. IV. Žalovaný 1/ je povinný zaplatiť na účet žalobcu do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia primerané zadostučinenie v peniazoch sumu vo výške 2000 Eur spolu s úrokom z omeškania 9% p.a. od právoplatnosti rozsudku až do zaplatenia.

Alebo

- i. I. Žalovaný 1/ je povinný z d r ť sa užívania domény www.autobazar.eu, a uhradiť žalob-

⁶ V tomto mieste dovolací soud příkladmo odkazuje na ust. § 94 odst. 2 ZEK, který se věnuje povinnostem poskytovatele služby elektronických komunikací v případě přeměrování účastníka na jinou službu, které má za následek zvýšení účtované ceny.